

آیتہ العظمیٰ مکارم شیرازی

شرح تازہ و جامعی بر فتح البیان

پیام امام
امام حسین علیہ السلام
خطبہ

۱۱۶ - ۱۴۷

جلد ششم

کتاب برگزیدہ سال

بہ کار جمعی از فضلا و دانشمندان

سرشناسه	مکارم شیرازی، ناصر، ۱۳۰۵ -
عنوان قراردادی	نهج البلاغه، فارسی - عربی، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: پیام امام امیرالمؤمنین (علیه السلام): شرح تازه و جامعی بر نهج البلاغه / مکارم شیرازی؛ با همکاری جمعی از فضلا و اندیشمندان حوزه علمیه قم.
مشخصات نشر	: قم: موسسه تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی، ۱۳۹۷ -
مشخصات ظاهری	: ۵۷۶ ص.
شابک	: ۹۹۸۰۱-۶-۱-۹۷۸-۶۰۰-۰۲-۷ (دوره) ۹۷۸-۶۳۳۵-۶۲۲-۹۷۸ (ج ۶)
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: فارسی - عربی.
یادداشت	: کتاب حاضر توسط ناشران متفاوت در سال های مختلف منتشر شده است.
یادداشت	: چاپ اول.
عنوان دیگر	: شرح تازه و جامعی بر نهج البلاغه
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- خطبه ها
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- نامه ها
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- کلمات قصار
موضوع	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق -- نهج البلاغه -- نقد و تفسیر
شناسه افزوده	: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه، شرح
رده بندی شنگره	: BP ۳۸ / ۰۴۲۲ / م ۷۱۳۰۷
رده بندی دیربی	: ۲۹۷ / ۹۵۱۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۴۰۱۶۸۴

با همکاری دانشمندان محترم حجج اسلام آقایان:
محمد رضا آشتیانی - مرحوم محمد جعفر امامی - محمد جواد ارسطی
مرحوم ابراهیم بیادری - سعید داودی - احمد قدسی

پیام امام امیرالمؤمنین (علیه السلام) / ج ۶

تألیف: آیه الله العظمی مکارم شیرازی و همکاران

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول

صفحه و قطع: ۵۷۶ صفحه / وزیری

تاریخ انتشار: ۱۳۹۷

چاپخانه: سلیمانزاده

ناشر: مؤسسه تنظیم و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی مکارم شیرازی

با همکاری انتشارات امام علی بن ابی طالب (ع)

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۳۳۵-۰۲-۷

آدرس ناشر: ایران - قم - خیابان شهدا - کوچه ۲۲

تلفن: ۳۷۷۳۲۴۷۸

فکس: ۳۷۸۴۰۰۹۹

www.makarem.ir

5025

۱۵۵۵

۵۷۶

سجراته

الحمد لله

فهرست مطالب

خطبه ۱۱۶.....	۱۷
خطبه در یک نگاه.....	۱۹
بخش اول.....	۲۱
شرح و تفسیر: هرگز در جهاد کوتاهی نکرد.....	۲۱
بخش دوم.....	۲۵
شرح و تفسیر: آینده تاریکی در انظار شماسست.....	۲۶
نکته: مظلومیت امام امیرالمؤمنین (علیه السلام).....	۲۹
بخش سوم.....	۳۱
شرح و تفسیر: انتقام الهی!.....	۳۱
نکته: حجاج کیست؟.....	۳۵
خطبه ۱۱۷.....	۳۷
خطبه در یک نگاه.....	۳۷
شرح و تفسیر: بیندیشید و عبرت بگیرید!.....	۳۹
خطبه ۱۱۸.....	۴۳
خطبه در یک نگاه.....	۴۳
شرح و تفسیر: یاران وفادار.....	۴۵
نکته: این‌ها درخور ستایش‌اند!.....	۴۷

خطبه ۱۱۹ ۴۹

خطبه در یک نگاه ۵۱

بخش اول ۵۳

شرح و تفسیر: بهانه جویان سست و نادان! ۵۴

بخش دوم ۵۹

شرح و تفسیر: اگر امید شهادت نداشتیم... ۵۹

نکته: بیداری دل ها ۶۳

خطبه ۱۲۰ ۶۵

خطبه در یک نگاه ۶۵

شرح و تفسیر: اندرزهای پرارزش ۶۸

خطبه ۱۲۱ ۷۷

خطبه در یک نگاه ۷۹

بخش اول ۸۱

شرح و تفسیر: می خواستم درمان من باشید، ولی درد من همتید! ۸۲

بخش دوم ۸۷

شرح و تفسیر: آن ها برادران من بودند! ۸۸

بخش سوم ۹۱

شرح و تفسیر: از وسوسه های شیطان بر حذر باشید ۹۱

خطبه ۱۲۲ ۹۵

خطبه در یک نگاه ۹۷

بخش اول ۹۹

شرح و تفسیر: چگونه در دام دشمن افتادید؟ ۱۰۱

نکته: گوشه‌ای از شخصیت معاویه!	۱۰۶
بخش دوم	۱۰۹
شرح و تفسیر: تا آن‌جا که در توان داریم برای وحدت می‌کوشیم	۱۱۰
خطبه ۱۲۳	۱۱۳
خطبه در یک نگاه	۱۱۵
بخش اول	۱۱۷
شرح و تفسیر: شکرانه قدرت!	۱۱۸
نکته: شهادت پرترین افتخار!	۱۲۱
بخش دوم	۱۲۳
شرح و تفسیر: اینده شما تاریک است!	۱۲۳
خطبه ۱۲۴	۱۲۷
خطبه در یک نگاه	۱۲۹
بخش اول	۱۳۱
شرح و تفسیر: آموزش فنون جنگ - هفت دستور مهم!	۱۳۲
بخش دوم	۱۴۱
شرح و تفسیر: بهشت در سایه نيزه‌هاست!	۱۴۱
بخش سوم	۱۴۷
شرح و تفسیر: آخرین سنگرهای دشمن را در هم بشکنید!	۱۴۸
خطبه ۱۲۵	۱۵۳
خطبه در یک نگاه	۱۵۵
بخش اول	۱۵۷
شرح و تفسیر: پاسخ به بهانه‌جویان خوارج	۱۵۸

- نکته: ماجرای غم انگیز حکمین! ۱۶۱
- بخش دوم ۱۶۵
- شرح و تفسیر: افسوس، شما مرد میدان جهاد نیستید! ۱۶۶
- نکته‌ها ۱۷۲
۱. صلاح نامه صفین ۱۷۲
۲. گفت و گوی منطقی امام (علیه السلام) با خوارج ۱۷۴
- خطبه ۱۲۶ ۱۷۹
- خطبه در یک نگاه ۱۷۹
- شرح و تفسیر: عدالت را فدای مقام نمی‌کنم! ۱۸۲
- نکته: بحث مهمی درباره طرز تقسیم بیت المال ۱۸۶
- خطبه ۱۲۷ ۱۹۱
- خطبه در یک نگاه ۱۹۳
- بخش اول ۱۹۵
- شرح و تفسیر: خشونت بی منطق خوارج ۱۹۶
- نکته‌ها ۱۹۹
۱. خوارج و تکفیر همه گنهکاران! ۱۹۹
۲. گوشه‌ای از جنایات وحشتناک خوارج ۲۰۰
۳. پاسخ به یک سؤال ۲۰۲
- بخش دوم ۲۰۵
- شرح و تفسیر: شرورترین مردم! ۲۰۶
- نکته‌ها ۲۱۰
۱. از افراط و تفریط پرهیزید ۲۱۰
۲. دست خدا با جماعت است ۲۱۱

۲۱۲	۳. بدترین خلق روزگار.....
۲۱۵	بخش سوم.....
۲۱۶	شرح و تفسیر: انحراف آشکار حکمین.....
۲۱۹	نکته: نکات عبرت‌انگیز در داستان حکمین.....
۲۲۱	خطبه ۱۲۸.....
۲۲۳	خطبه در یک نگاه.....
۲۲۵	بخش اول.....
۲۲۶	شرح و تفسیر: فتنه‌ای وحشتناک در پیش است.....
۲۲۹	نکته: قیام «صاحب‌الزنج» و سورش بردگان.....
۲۳۵	بخش دوم.....
۲۳۵	شرح و تفسیر: پیشگویی دیگر!.....
۲۳۸	نکته: فتنه مغول.....
۲۴۱	بخش سوم.....
۲۴۲	شرح و تفسیر: علم غیب مخصوص خداست اما.....
۲۴۶	نکته: علم غیب در آیات و روایات اسلامی.....
۲۴۹	خطبه ۱۲۹.....
۲۵۱	خطبه در یک نگاه.....
۲۵۳	بخش اول.....
۲۵۴	شرح و تفسیر: هشدار درباره فساد اجتماعی.....
۲۵۹	بخش دوم.....
۲۶۰	شرح و تفسیر: کجا رفتند آزادمردان؟!.....
۲۶۴	نکته: شکایت امام علی(ع) از اهل زمان!.....

خطبه ۱۳۰	۲۶۷
خطبه در یک نگاه	۲۶۷
شرح و تفسیر: ابوذر، قهرمان مبارزه با فساد!	۲۷۰
نکته‌ها	۲۷۴
۱. ابوذر را بهتر بشناسیم	۲۷۴
۲. ابوذر و اشتراکیت (سوسیالیسم)	۲۷۸
۳. سرنوشت دردناک ابوذر	۲۸۱
۴. سخنان بدوخته‌کنندگان	۲۸۲
خطبه ۱۳۱	۲۸۵
خطبه در یک نگاه	۲۸۷
بخش اول	۲۸۹
شرح و تفسیر: شما یاران خوبی نیستید!	۲۸۹
نکته: عوامل اصلی ناکامی‌ها	۲۹۲
بخش دوم	۲۹۳
شرح و تفسیر: هدفی جز احیای حق و عدالت نداشتیم	۲۹۳
بخش سوم	۲۹۹
شرح و تفسیر: شرایط حاکمان عدل	۲۹۹
نکته: بلای بزرگ حکومت‌ها	۳۰۳
خطبه ۱۳۲	۳۰۵
خطبه در یک نگاه	۳۰۷
بخش اول	۳۰۹
شرح و تفسیر: اوصاف ویژه پروردگار	۳۰۹
بخش دوم	۳۱۳

۳۱۴	شرح و تفسیر: دیدی چه سان مرگ بر آن‌ها فرود آمد؟
۳۱۹	بخش سوم
۳۱۹	شرح و تفسیر: گذرگاهی به نام دنیا
۳۲۱	نکته: چکیده و نتیجه خطبه

۳۲۳	خطبة ۱۳۳
۳۲۵	خطبه در یک نگاه
۳۲۷	بخش اول
۳۲۷	شرح و تفسیر: همه چیز این جهان به فرمان اوست
۳۲۹	نکته: بر هر چه نظر کردم سیمای تو می بینم
۳۳۱	بخش دوم
۳۳۱	شرح و تفسیر: قرآن کتاب جاویدان
۳۳۳	نکته: قرآن ناطق
۳۳۵	بخش سوم
۳۳۵	شرح و تفسیر: رسالت خاتم الانبیا صلی الله علیه و آله
۳۳۹	بخش چهارم
۳۳۹	شرح و تفسیر: دنیا آخرین نقطه دید کوردلان
۳۴۲	نکته: غفلت خطرناک
۳۴۵	بخش پنجم
۳۴۶	شرح و تفسیر: کتابی با عظمت
۳۵۴	نکته: اهمیت قرآن و نقش دنیاپرستی در جنگ‌ها و نزاع‌ها

۳۵۷	خطبة ۱۳۴
۳۵۷	خطبه در یک نگاه
۳۶۰	شرح و تفسیر: حضور خطرناک

۳۶۳	 نکته‌ها
۳۶۳	 ۱. پاسخ به یک سؤال
۳۶۴	 ۲. ایراد دیگر
۳۶۴	 ۳. عدم خیانت در مشورت
۳۶۵	 ۴. برداشت نادرست!
۳۶۷	 خطبه ۱۲۵
۳۶۷	 خطبه در یک نگاه
۳۷۱	 شرح و تفسیر بروی کاری از تو ساخته نیست!
۳۷۴	 نکته: روش امام علیه السلام در برابر افراد بی منطق
۳۷۵	 خطبه ۱۳۶
۳۷۵	 خطبه در یک نگاه
۳۷۷	 شرح و تفسیر: داد مظلوم را از ظالم می‌ستانم
۳۸۱	 خطبه ۱۳۷
۳۸۳	 خطبه در یک نگاه
۳۸۵	 بخش اول
۳۸۶	 شرح و تفسیر: دروغگویان بی انصاف!
۳۹۳	 بخش دوم
۳۹۳	 شرح و تفسیر: شما اصرار به بیعت داشتید
۳۹۶	 نکته: عاملان قتل به خونخواهی برخاستند!
۳۹۹	 خطبه ۱۳۸
۴۰۱	 خطبه در یک نگاه

۴۰۳	بخش اول.....
۴۰۳	شرح و تفسیر: ویژگی حضرت مهدی (عج).....
۴۰۴	نکته: دو انحراف بزرگ.....
۴۰۷	بخش دوم.....
۴۰۷	شرح و تفسیر: گوشه‌ای از حوادث هولناک آخرالزمان.....
۴۱۱	بخش سوم.....
۴۱۲	شرح و تفسیر: ویژگی‌های آن حاکم خونخوار!.....
۴۱۷	خطبه ۱۲۹.....
۴۱۷	خطبه در یک نگاه.....
۴۱۹	شرح و تفسیر: هشدار دربارهٔ حوادث آینده.....
۴۲۲	نکته: ریشهٔ اصلی فساد.....
۴۲۵	خطبه ۱۴۰.....
۴۲۷	خطبه در یک نگاه.....
۴۲۹	بخش اول.....
۴۳۰	شرح و تفسیر: با آن همه عیب، عیب‌جویی دیگران چرا؟.....
۴۳۳	بخش دوم.....
۴۳۳	شرح و تفسیر: عیب‌جویی، ناسپاسی بزرگی است!.....
۴۳۵	نکته: غیبت و عیب‌جویی، بلای بزرگ جوامع انسانی.....
۴۴۱	خطبه ۱۴۱.....
۴۴۱	خطبه در یک نگاه.....
۴۴۳	شرح و تفسیر: فاصلهٔ حق و باطل چهار انگشت است!.....
۴۴۷	نکته: یک درس عالی اخلاقی.....

۴۴۹	خطبه ۱۴۲
۴۵۱	خطبه در یک نگاه
۴۵۳	بخش اول
۴۵۳	شرح و تفسیر: نیکی در جای خود
۴۵۷	بخش دوم
۴۵۷	شرح و تفسیر: موارد شایسته انفاق و بخشش
۴۶۱	خطبه ۱۴۳
۴۶۳	خطبه در یک نگاه
۴۶۵	بخش اول
۴۶۵	شرح و تفسیر: آسمان و زمین بفرمان خدا در خدمت بشر
۴۶۷	نکته: یک درس توحیدی و اخلاقی
۴۶۹	بخش دوم
۴۷۰	شرح و تفسیر: گناه و کمبود باران و برکات
۴۷۱	نکته: بخشی از فلسفه بلاها
۴۷۵	بخش سوم
۴۷۶	شرح و تفسیر: بارالها! بارانی پربار بر ما بفرست
۴۸۰	نکته: همه چیز را از خدا بخواهید
۴۸۳	خطبه ۱۴۴
۴۸۵	خطبه در یک نگاه
۴۸۷	بخش اول
۴۸۷	شرح و تفسیر: فلسفه آزمایش های الهی
۴۹۳	بخش دوم
۴۹۳	شرح و تفسیر: جایگاه اصیل ولایت

نکته‌ها	۴۹۵
۱. گوشه‌ای از احاطه علمی علی علیه السلام	۴۹۵
۲. روایت «إِنَّ الْأَئِمَّةَ مِنْ قُرَيْشٍ»	۴۹۷
۳. موقعیت بنی هاشم در اسلام	۴۹۹
بخش سوم	۵۰۱
شرح و تفسیر: این خودکامگان، خشک و تر را می‌سوزانند!	۵۰۱
بخش چهارم	۵۰۵
شرح و تفسیر: حق طلبان و پیروان شیطان	۵۰۵
خطبة ۱۴۵	۵۰۹
خطبه در یک نگاه	۵۱۱
بخش اول	۵۱۳
شرح و تفسیر: تضاد نعمت‌های دنیا	۵۱۴
نکته: دنیا و هزاران آفت	۵۱۷
بخش دوم	۵۲۱
شرح و تفسیر: با ظهور بدعت‌ها سنت‌ها از میان می‌رود	۵۲۱
خطبة ۱۴۶	۵۲۵
خطبه در یک نگاه	۵۲۷
بخش اول	۵۳۱
شرح و تفسیر: مرکز حکومت را رها مکن	۵۳۲
نکته: رمز مدیریت و فرماندهی	۵۳۶
بخش دوم	۵۳۹
شرح و تفسیر: فزونی نفرات دلیل بر پیروزی نیست	۵۳۹
نکته: نبرد قادسیه و نهاوند	۵۴۱

خطبه ۱۴۷	۵۴۵
خطبه در یک نگاه	۵۴۸
بخش اول	۵۴۹
شرح و تفسیر: تجلی خداوند بر بندگان در قرآن	۵۵۰
نکته: چگونگی جلوه‌های خدا در قرآن	۵۵۳
بخش دوم	۵۵۵
شرح و تفسیر از قرآن جز اسمی باقی نمی ماند!	۵۵۶
نکته‌ها	۵۶۱
۱. تاریک‌ترین دوران تاریخ اسلام	۵۶۱
۲. تاریخ تکرار می شود	۵۶۳
بخش سوم	۵۶۵
شرح و تفسیر: عامل بدبختی انسان‌ها	۵۶۵
بخش چهارم	۵۶۹
شرح و تفسیر: راه نجات	۵۷۰
نکته: هرچیز را از ضدش باید شناخت	۵۷۴
حسن ختام	۵۷۶